

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

دانشکده بهداشت

پایان نامه جهت اخذ درجه **MPH** در رشته آموزش بهداشت و ارتباطات

عنوان

تاثیر مداخله آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر قصد متقاضیان
گواهینامه رانندگی پایه سوم جهت رعایت رفتارهای ایمن رانندگی

استاد راهنما

دکتر عیسی محمدی زیدی

استاد مشاور

دکتر امیر پاکپور حاجی آقا

نگارش

ایرج کریم فر

شهریور ۹۹

چکیده

زمینه و هدف: تصادفات جاده‌ای یکی از علل مهم مرگ و میر و ناتوانی جسمی در جهان است. هدف این مطالعه تعیین تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر قصد رعایت رفتارهای ایمن رانندگی در متقاضیان دریافت گواهینامه در شهر خرمدره استان زنجان بود.

مواد و روش کار: پژوهش حاضر یک مطالعه تجربی بود که از حد فاصل مهر ۱۳۹۸ الی ابتدای شهریور ۱۳۹۹ در شهر خرمدره استان زنجان انجام شد. تعداد ۱۰۰ نفر از متقاضیان دریافت گواهینامه رانندگی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده در قالب دو گروه تجربی و کنترل در مطالعه شرکت کردند. برنامه آموزشی سه ماهه شامل شش جلسه بحث گروهی در گروه‌های ۵ تا ۷ نفره به مدت زمان ۴۵-۶۰ دقیقه و سه جلسه آموزش چهره به چهره به مدت ۱۵ دقیقه با محوریت شناسایی رفتارهای پرخطر رانندگی، اهمیت رعایت رفتارهای ایمن، پیامدهای مثبت و منفی، موانع بیرونی و ذهنی رعایت رفتارهای ایمن بود. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای خصوصیات جمعیت شناختی و مقیاس اندازه‌گیری سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی و از آزمون‌های آماری کای اسکوتر، آزمون تی مستقل و زوجی و آنالیز کوواریانس به منظور آنالیز داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین سنی افراد شرکت کننده در پژوهش $30/61 \pm 6/55$ سال بود. قبل از مداخله آموزشی بین دو گروه تجربی و کنترل از حیث سازه‌های مرتبط با تئوری رفتار برنامه ریزی شده اختلاف معنی داری وجود نداشت اما بعد از آموزش نتایج آزمون آنالیز کوواریانس نشان داد نمره نگرش متقاضیان (از $4/22 \pm 16/40$ به $3/36 \pm 29/60$ ، $P < 0/05$)، نمره هنجارهای انتزاعی (از $2/85 \pm 10/08$ به $2/06 \pm 15/52$ ، $P < 0/05$)، نمره کنترل رفتاری درک شده (از $1/97 \pm 15/30$ به $2/50 \pm 21/24$ ، $P < 0/05$) و نمره قصد (از $6/90 \pm 18/68$ به $5/51 \pm 35/68$ ، $P < 0/05$)، در متقاضیان دریافت گواهینامه رانندگی شرکت کننده در گروه تجربی به طور معنی داری بهبود یافت.

بحث و نتیجه‌گیری: کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده می‌تواند در آموزش رانندگان برای رعایت رفتار ایمن موثر باشد و در طراحی مداخلات آموزشی باید بر سازه‌های مدل یا همان پیشایندهای روانشناختی مرتبط با رفتار ایمن رانندگی تاکید شود.

کلید واژه‌ها: نگرش، ایمنی، رانندگی، تصادف، آموزش بهداشت، خودکارآمدی

Qazvin University of Medical Sciences
Faculty of Health

**Thesis Submitted for the degree of MPH in Health
education and Communication**

Title

**The effect of education intervention based on the theory of
planned behavior on the intention of third-level driving
license applicants to observe safe driving behaviors**

Supervisor

Isa Mohammadi Zeidi (Ph.D)

Advisor

Amir Pakpour (Ph.D)

By

Iraj Karimfar

August 2020

Abstract

Background and Purpose: Road accidents are one of the leading causes of death and disability in the world. The aim of this study was to determine the effect of educational intervention based on the theory of planned behavior Observing safe driving behaviors in applicants for licenses in Khorramdarreh city of Zanzan province.

Materials and methods: The present study was an experimental study which is from April 2020 to Aug 2020 It was performed in Khorramdarreh city of Zanzan province. 100 applicants for driver's license using random sampling method in the form of experimental and control groups participated in the study. Training program in three months included six Groups discussion session in groups Five to seven of people For Forty-five to sixty minutes and three times face-to-face training session For fifteen minutes with the focus on identifying high-risk driving behaviors. The importance of observing safe behaviors, positive and negative consequences, external and mental barriers was observing safe behaviors. Research tools demographic characteristics questionnaire and scale for measuring the structures of planning behavior theory. chi-square, independent and paired t-tests and analysis of covariance were used to analyze the data.

Results: The mean age of participants was 30.61 ± 6.55 years. Before the educational intervention between the two experimental groups And there was no significant difference in control in terms of TPB -related structures But after training, the results showed analysis of covariance applicants' attitude score (from 16.40 ± 4.22 to 29.60 ± 3.36 , $P < 0.05$), Abstract norms score (from 10.08 ± 2.85 to 15.52 ± 2.06 , $P < 0.05$), Perceived behavioral control score (from 15.30 ± 1.97 to 21.24 ± 2.50 , $P < 0.05$), And intention score (from 18.68 ± 6.90 to 35.68 ± 5.51 , $P < 0.05$), In the applicants for driving licenses, the participants in the experimental group significantly improved.

Discussion: Application of the theory of programmed behavior can be effective in training drivers to observe safe behavior and in designing educational interventions, emphasis should be placed on model constructs or the same psychological antecedents related to safe driving behavior.

Keywords: Attitude, safety, Driving, Accident, Health education, Self-efficacy